

Zaha-Hadid-Haus

Vídeň, Rakousko

autor: Zaha Hadid

developer: SEG

náklady: 10 milionů Euro

realizace: 2004-2005

Když se dům zaplete...

Třídílná struktura nové architektury si pohrává s hmotami. Ladně se vlní jako stuha kolem klasických oblouků viaduktu. Společně vytvářejí velké množství různých vnějších i vnitřních prostorových vazeb. Jejich vnímání je zintenzivněno reakcí architektonického jazyka na různou rychlost okolní infrastruktury.

V rámci klíčového projektu na re-kultivaci a zatraktivnění nábřeží Dunajského kanálu se vídeňští radní nebáli pozvat ke spolupráci první dámu světové architektury. Zaha Hadid vypracovala studii pro oblast Spittelau v 9. vídeňském okrsku. Dokázala si poradit s velmi komplikovaným zadáním a navíc jej vyřešila s vtípem a lehkostí sobě vlastní.

Dlouhá úzká parcela byla už vlastně zastavěna. Viadukt, navržen na počátku 20. století Otto Wagnerem, hlavním představitelem vídeňské secese, sloužil dříve nadzemnímu vedení metra a dnes stojí pod ochrannou památkové péče. To by jako komplikace stačilo samo o sobě, parcela je však také sevřena několika proudy – na straně jedné Dunajským kanálem, na straně druhé rušnou víceúrovňovou čtyřproudovou komunikací a těsně před ní se do země zanořuje nové vedení metra.

Aby bylo naplněno hlavní zadání a vize projektu - oživit tuto část a vytvořit zde plnohodnotné městské prostředí, byl sem navržen komplex domů s byty, kanceláři, ateliéry a střešními terasami. Prostory pod oblouky viaduktu byly vyhrazeny pro obchody a restaurace, na které navazují venkovní prostory a zákoutí. Úzké uličky formované hravou hmotou novostavby a rytmem starého viaduktu společně s klenutými prostory zbylých otevřených oblouků vytvářejí živé

platformy pro městský život. Urbanistické vazby doplnila cyklistická stezka vykonzolaná nad vodu (nikde jinde už nezbylo místo) a v plánech stojí také lávka překonávající rušnou cestu a spojující místo s fakultou ekonomie.

Situace na Donaukanálu se zdála zpočátku velmi slibná, a to i navzdory bezprostřední blízkosti spalovny Spittelau, jejíž fasádu ztvárnil rozpustilý Friedensreich Hundertwasser. Realizace projektu se však nesetkala s příznivým ohlasem. Zaha Hadid se od výsledku distancovala. Náklady na výstavbu, podle její studie předložené už v roce 1994, měly výrazně překročit rozpočet, a tak došlo ke změnám. Narostl počet sloupů, chybí oplechování fasád, byla snížena okna, atd. Zředění jejího projektu bylo kritizováno i ze strany vedení významných kulturních institucí.

Se zájmem se budova nesetkala ani u svých obyvatel. Prvních několik nájemníků se brzy zase vystěhovalo a pro komerční prostory nebyli nalezeni zájemci. Začalo se zvažovat několik variant, mezi nimi i prodej a paradoxně také (budova byla koncipována pro finančně silnější nájemníky) návrh na umístění ubytovacího zařízení pro bezdomovce.

Městu se ale nakonec podařilo prosadit změnu původních plánů a developer přerозdělil zařízení. Budova byla přizpůsobena pro ubytování studentů a na hledání podnájemníků

se spolupracovalo s mezinárodními studentskými organizacemi. V prosinci 2008 tak mohly být všechny jednotky konečně pronajaty. V současné době jsou pokoje obsazeny hlavně studenty z USA a Velké Británie za 370 - 500 € na měsíc.

Je až zarážející, že mají některé stavby vlastní představu o tom, jak by měly fungovat a zároveň mají schopnost prosadit si svou navzdory původním představám architektů a zájmům investorů. Díky tomu, a některé až po dlouhých letech, naleznou soulad s místem a okolím a dají vzniknout jedinečnému geniu loci – duchu místa se specifickými vazbami a inspirativní atmosférou.

A to nejdůležitější – tento projekt povzbudil Vídeň k dalším akcím aktivně zapojujícím Dunajský kanál do struktury města. ■

Zaha Hadid (*1950)

je architektka iráckého původu působící v Londýně. V roce 2004 získala jako první žena neprestížnější ocenění za architekturu – Pritzkerovu cenu.

Její averzi proti pravým úhlům nejlépe vystihuje vlastní výrok: "Nejdůležitější je pohyb, tok věcí, ne-euklidovská geometrie, v níž se nic neopakuje. Reorganizace prostoru."

Autor: Ing. arch. Jana Kučerová
Foto: Petr Šmídek, archiweb.cz

POLIBEK

Mateřský, dětský, přátelský, milenecký, francouzský, svatební, Jidášův, Brežněvova trojbruč, polibek smrti. Polibkem dáváme najevo náklonnost, přízeň, úctu, respekt, blízkost, důvěru, sympatie, něhu, lásku a city, vášeň a sexuální touhu. „Polibek je krásný vynález přírody, jak zastavit řeč, když už jsou slova zbytečná,“ řekla švédská herečka a trojnásobná držitelka Oscara Ingrid Bergmanová o aktu, který je často vnímán jako intimnější projev vztahu než samotný sex. Ústa totiž symbolizují vstup do těla.

Polibku se věnují mnohé vědecké obory. Antropologie, etologie, filozofie, historie, sexuologie. Může se pochlubit vlastní vědeckou disciplínou, nauce o líbání říkáme filematologie. Polibek má v kalendáři svátek. Světový den polibku připadá na šestého července. Polibek má dokonce svou čítanku, jíž se stala kniha britské novinářky Adrienne Blueové *O líbání*.

„V polibku se odráží celá historie lidstva. Sání a laskání jazykem, provázející krmení z prsu a konečně i z láhve, jsou v podstatě přesně stejně jako při líbání. Erotický polibek je napodobením sání. Líbání je rovněž imitací krmení druhé osoby. Člověk nabízí měkká zranitelná sousta sebe sama, vsunuje rty a jazyk mezi zuby toho druhého, a to vše s vědomím, že těmto částem jeho těla nehrozí nebezpečí. Při ideálním polibku milenci hodují,“ píše Adrienne Blueová.

Mohou za to matčina ňadra, očichávání předků nebo viry?

Názory na původ a historii němé řeči úst se různí. Vídeňský lékař a psychiatr českého původu Sigmund Freud viděl v mileneckém polibku pokračování sání matčina prsu. Ve Freudově nazírání vše souviselo se sexualitou. Dětská ústa označil za erotogenní zónu, umožňující sajícímu miminku prvotní sexuální zážitky.

Jiný pohled hledá kořeny líbání ve způsobu, jak matky dříve krmily své potomky předáváním potravy dítěti z úst do úst. Tuto spekulaci ale zpochybňují některé primitivní kmeny, kde se jídlo předžvýkává dodnes. A nelíbají se. Německá vědkyně Ebberfeldová se zase domnívala, že se líbání vyvinulo ze vzájemného očichávání zvířat.

Colin Hendrie z univerity v Leedsu propaguje teorii, že se líbání zrodilo kvůli šíření mikrobů. Při výměně slin předává muž ženě cytomegalovir a po půlročním vášnivém líbání získá žena vůči viru imunitu. Pokud se žena líbala málo, pak jí dle názoru anglického vědce hrozí, že se vir dostane

do jejího těla až během těhotenství a nežádoucí vetřelec může poškodit nebo dokonce zabít nenarozené dítě.

Nepila jste víno?

První polibky posílali lidé rukou bohům kolem roku 3000 před Kristem.

Profesor antropologie Vaughn Bryant z Texasu potkal na cestě po stopách prapolibků nejstarší historické zmínky o líbání v severní Indii. Pocházejí z období kolem poloviny druhého tisíciletí před naším letopočtem a naznačují, že tehdejší polibek vyjadřoval zdvořilost a připomínal spíše očichávání. Erotické kouzlo polibku objevuje teprve Kámasútra.

Někteří historikové přisuzují zrod polibku západořímskému císaři Romulovi. Zakázal ženám popíjet víno. Kontrolu dodržování zákazu měli na starosti především manželé. Ochutnávali rty svých partnerek, zda na nich neulpěly krůpěje zakázaného moku. V Římě se stal polibek projevem úcty a postupně jeho význam na Apeninském poloostrově vzrostl

natolik, že ve středověké Itálii se po políbení ženy mužem na ulici automaticky očekávala nabídka k sňatku. Naopak v Egyptě důvěrnosti a rozkošné hry úst a jazyka téměř neznali, Kleopatra prý nepolíbila žádného ze svých nápadníků.

Ve středověku nabýval polibek dalších významů. Tři křížky na konci dopisu znamenaly polibky. Negramotní lidé udělali tři křížky pod kupní smlouvou a políbili ji na znamení své upřímnosti. Polibek získal rovněž kastovní rozměr. Čím nižší postavení měl líbající člověk, tím dále od úst musel políbit příslušníka vyšší třídy. A tak se pečeť rtů tiskla na ústa, ruku, koleno, chodidlo či do prachu vedle nohou.

Chmurné časy do historie líbání vnesla morová epidemie v 17. století. Kontakt úst nahradilo bezpečnější smeknutí klobouku, úklona, pukrle, mávnutí rukou.

Máte hřebíček, madam?

Líbání, to nejsou jen něha, vášeň, a intimnosti. Je to i chemie, výměna tekutin, bakterií, parazitů. Má řadu příznivých účinků na náš organismus.

Chemická tekutina vznikající při líbání obsahuje bílkoviny, tuk, kuchyňskou sůl a stopové prvky. Současně se přenesou na 250 typů bakterií a kolem 40 tisíc parazitů.

Blížkost a něžnost dvou lidí zrychlují činnost srdce, zvyšují tepovou frekvenci, prokrvují a okysličují organismus. Líbání je terapií na bolest, výměna slin obsahujících vápník a fosfor působí pozitivně na zubní sklovinu a je prevencí zubního kazu. Zapojení obličejových svalů zejména při francouzském polibku předchází tvorbě vrásek. Slinivka produkuje zvýšené množství inzulínu, do krevního řečiště se vyplaví více adrenalinu a neuropeptidů ničících kortizol, spouštěč stresu.

Při líbání se uvolňují hormony štěstí serotonin, endorfin a dopamin. V mozku stoupá hladina oxytocinu, hormonu lásky. Pro uklidnění, zbavení se napětí a stresu doporučují odborníci třímínutovou dávku intenzivního líbání denně.

Polibek probouzí erotické a sexuální touhy, může mít však i opačný efekt, to když partnerovi zapáchá z úst. Páchnoucí dech, halitóza, vzniká nejčastěji nahromaděním drobných částic jídla mezi zuby, na jazyku a v hrdle, je ovlivněn i alkoholem

- Nauce o polibku říkáme **filematologie**.
- Vědecký termín pro líbání zní **oskulace**.
- Pojem **lipogram** je otisk rtů, intimní autogram, jeho autorem je zpěvák David Bowie.

a kouřením. Pokud tušíme opojný příslib líbání, je dobré preventivně vyškrtnout z jídelníčku především česnek, křen a cibuli.

Dříve s sebou dívky a ženy nosily hřebíček, který před líbáním rozkousaly. K doporučené výbavě líbajícího člověka 21. století patří zubní kartáček a pasta, ústní voda, dentální nit a žvýkačky.

Slavné polibky a polibky slavných

Každé dítě zná kouzelný polibek prince, jímž probudil spící Šípkovou Růženku. Symbolem zrady je Jidášův polibek. Po poslední večeři v Getsemanské zahradě na úpatí Olivové hory políbil Jidáš Ježíše na čelo, aby ho odhalil skrytým vojákům. Na Brežněvovu trojobjručť už s úsměvem vzpomínají pamětníci starých totalitních televizních záběrů. Tehdejší sovětský pohlavár glorifikoval vášnivý politický polibek, jímž se natřikrát vítal s pohlaváry zemí východního bloku. Z oné doby pochází vtip, kdy Brežněv říká: „Jako politik za nic nestojí, ale jak umí líbat!“

Děsivějším pojmem je „polibek smrti“, signál italské mafie, že osud vyhlédnuté oběti je zpečetěn.

Stejně jako k milostnému životu patří polibky k umění. Jeden z nejznámějších světových „polibků“ vytesal v roce 1886 francouzský sochař Rodin. Geniální umělecké dílo Polibek představuje milenecký pár z Dantova pekla, který právě překročil hranice studu a platonické lásky a oddává se prvnímu sblížení svých těl. V Rakouské galerii ve Vídni je vystaven obraz Gustava Klimta nazvaný rovněž Polibek.

Slavný francouzský fotograf Robert Doisneau je podepsán pod snímkem z roku 1950 Polibek před radnicí, který se stal jednou z možná nejčastěji reprodukováných fotografií v historii. Doisneau interpretoval Polibek před radnicí jako pohotovému zachycení spontánního okamžiku („Všechny své dobré fotografie jsem nasnímal za tři vteřiny,“ – R.D.), po téměř čtyřiceti letech od jeho vzniku vyšlo najevo, že snímek zinscenoval s pomocí dvou mladých herců.

První filmová pusa se zrodila kolem roku 1896. Půlminutovou na dnešní poměry nevinnou líbací sekvenci nazvanou The Kiss považovali kritici téměř za pornografii. Filmoví pamětníci a kritici považují za jeden z nekrásnějších polibků stříbrného plátna splynutí rtů Clarka Gablea a Vivien Leighové ve filmu Jih proti severu z roku 1939. Do filmových dějin se zapsal rovněž homosexuální polibek kovbojů Gyllenhaala a Ledgera v oscarové Zkrocené hoře (2006). Nejdelší filmový polibek ve snímku Teď jsi na vojně! (1941) trval 185 sekund. Mnozí muži záviděli rekordmanovi Johnu Barrymoreovi. Ten v roce 1927 ve filmu Don Juan vysázel svým hereckým partnerkám 127 polibků. ■

Autor: Petr Sobol
Foto: ©Alegria111*, ©Melking*,
©Crazy80frog*

Zdroj: Internet

NA CO NEZAPOMENOUT V LETNÍCH MĚSÍCÍCH

Léto je jistě obdobím, na které se všichni velmi těšíme. Čeká náš dům nějaké nebezpečí, nebo je to z pohledu jeho života čas, kdy se nic neděje? Pro dům je léto po zimě druhým nejnáročnějším obdobím. V létě jsou konstrukce domu vystavovány náročným povětrnostním vlivům.

V první řadě je to vysoká teplota, která může na osluněných částech domu dosahovat hodnot až 60, někdy i 70 °C. Tato teplota je v druhé polovině léta střídána ranními teplotami v okolí 10 °C. Teplotní rozdíl dosahuje někdy až 50 °C. Tento rozsah teplot se podílí na tvorbě mikropuklin v oblastech styku různých částí domu, jako je balkon a obvodový plášť, detaily střechy a vlastní střešní opláštění. Pukliny vznikají na základě různé tepelné roztažnosti jednotlivých materiálů. Z tohoto důvodu je dobré informovat všechny uživatele o nebezpečí a provádět po takovýchto dnech, respektive obdobích průběžnou kontrolu rizikových míst. Pokud se nám podaří včas nalézt drobné vady, je jejich oprava snadnou a relativně levnou záležitostí. V opačném případě je, jak se říká, zaděláno na velký průšvih, jehož oprava může být velmi náročná jak technicky, tak i finančně.

Druhým krizovým momentem jsou letní bouřky. V našich oblastech se vyskytují pravidelně a jsou doprovázeny velmi silným větrem, přívalovým deštěm a mnohdy navíc okořeněny kroupami. Letní bouřka dokáže divy. Strhává oplechování atik, bere křídlice, zatápí sklepy. Po každé bouřce je dobré zkontrolovat alespoň vizuálně střechu, sklepy a balkony. I zde platí stejné pravidlo jako v případě předešlém. Zjištěné nedostatky, byť jsou

minimálního rozsahu ihned odstranit. Doporučuji obrátit se vždy na specializovanou firmu. Pokud je náš dům po rekonstrukci, vidím jako nejrozmumnější oslovit společnost, která prováděla stavební činnost (pochopitelně, pokud jsme s ní byly spokojeni).

dovolených, časem největšího pracovního úsilí. Většina těchto pracovníků si dům nebo byt prvně monitoruje. Toho můžeme využít a situaci mírně zkomplikovat. Pokud do některých místností umístíme lampičku, kterou lze ovládat programovatelným spína-

Pro dobré zvládnutí přívalových dešťů je nutný bezvadný stav okapů. Je dobré přezkontrolovat jejich průchodnost a bezvadné navázání jednotlivých částí. Voda, která se dostane na fasádu a případně i do fasády je velký nepřítel.

Dalším rizikovým faktorem pro náš dům je velká migrace osob. Téměř všichni odjíždějí na dovolenou, děti na prázdniny. Byty bývají celé týdny bez svých majitelů. Zde je vhodné, aby každý, kdo opouští dům na delší dobu, zanechal u správce, nebo osoby, které více důvěřuje kontakt na místo, kde se bude v době nepřítomnosti vyskytovat. Nikdy nevíme, co se může stát a jestli nebude nutné v rámci nenadálé události něco řešit i v prázdném bytě. V každém případě je velmi dobré před odjezdem uzavřít přívod vody a plynu.

Nesmíme také zapomenout na některé nenechavé spoluobčany. Ano, myslím zloděje. Pro ně je čas

čem ve večerních hodinách, je určení naší přítomnosti či nepřítomnosti velmi náročné. Stejnou službu nám může také prokázat časovač u osvětlení akvária. V případě opravdu delší nepřítomnosti je dobré dohodnout se s někým, komu věříme, aby nám vybíral schránku, případně párkrát byt navštívil a udělal nějakou viditelnou změnu (stažení a vytažení žaluzií, pověšení pár kousků prádla na balkoně...).

Bezpečnost proti zlodějům jistě výrazným způsobem zvyšují bezpečnostní dveře a různé zabezpečovací systémy. Pokud uchováváme cennější věci v bytě, v době delší nepřítomnosti je raději uložíme do trezoru nebo do bezpečnostní schránky v bance. ■

Autor: BroD
Foto: BroD

ZAHRADNIČÍME NA BALKONĚ NEBO OKNĚ

Také to jistě znáte. Rajče utržené přímo z keříku je červenější, chutnější, prostě lepší než to, které koupíme v supermarketu. Je také jistě ekologičtější, protože nemusí urazit stovky kilometrů z místa, kde vyrostlo. Co ale dělat když máme pouze balkon nebo jen okno? V každém případě nezoufat. I my si můžeme mnohé dopřát z vlastní sklizně.

Na balkoně můžeme úspěšně pěstovat rajčata, papriky a hlavně různé bylinky. I toto pěstování má své půvaby a výhody. Hlavní výhodou je, že plody sklizně máme přímo u ruky a navíc nejsme nuceni k rytí rozsáhlých ploch. Užijeme si zalévání a pleť, ale v daleko menších plochách, a tak záda nebudou tolik bolet.

Já jsem v loňském roce vysadil nějaká ta rajčata a papriku. Z bylin to byla pažitka, tymián a mateřídouška.

K našemu zahradničení postačí truhlík, zemina zakoupená v zahradnictví. Je dobré použít zeminu určenou přímo k pěstování zeleniny. Při výběru odrůd volíme raději zakrslé formy. Výsadbu doporučuji realizovat koncem května, i když pokud koupíme již vzrostlejší sazenice, vše zvládneme i v průběhu měsíce června nebo počátkem července. Truhlíky používám standardně prodávané. U rajčat a paprik se mi osvědčilo vysazování v řadě, uprostřed truhlíku s odstupem cca 20 cm. Steně jako na záhonu, je nutné i naše rajčata pravidelně vyvazovat a vyštípávat. Díky zmenšenému prostoru je dobré rostliny, respektive jejich zelenou listovou hmotu, redukovat více než na běžném záhonu.

Velice důležité je pravidelné zalévání a kontrola vlhkosti v případě delších dešťů. Truhlík nesmí stát dlouhou dobu ve vodě v misce pod truhlíkem. V období slunečných dnů dochází k rychlému odpařování vody jak přímo z truhlíku, tak vlastními listy rostlin. Zálivka je tedy nutná dvakrát

denně, a to brzo ráno a pozdě večer. Nikdy nezalévejte truhlíky, pokud je vysoká okolní teplota a pokud na ně praží přímé slunce. Rostliny bychom doslova a do písmene uvařili. Tak jako na záhonu, i na naše balkonovky čekají nástrahy v podobě napadení plísní. Jedná se převážně o plíseň bramborovou, která napadá listy a při větším

rozšíření i plody. Rostliny je možné chránit odpovídajícím postříkem. Je možné také přechodné přemístění na suché místo, a to v období déle trvajících dešťů. Sucho jak je známo, plísním neprospívá. Tady je vidět, že máme i jisté výhody oproti záhonkům. V případě dlouhodobých dešťů je také vhodné vylévat z misky ve které truhlík stojí, přebytečnou vodu, což je jistě úkon, který si na záhonu neužijeme.

Velmi důležité je přihnojování. Já volím formu zálivky. Nákup vhodného tekutého hnojiva není náročný ani drahý. S litrovým hnojivem vystačíme celé vegetační období. Výsledkem našeho snažení je dvoj až trojnásobná sklizeň plodů, které jsou opravdu báječně chutné a co víc, vypěstovali jsme si je sami!

Pěstování bylinek je ještě méně náročné. V jejich případě je důležité vědět, jak moc vláhy potřebují. Ve většině případů, jsou jejich požadavky výrazně menší než u rajčat a paprik. Velká část bylin jsou trvalky. O tom jak je připravit na zimu, napíši někdy příště.

Popsaným způsobem je možné velmi úspěšně pěstovat i jahody. Letos to zkusím a v podzimním čísle vám napíši, jak jsem byl úspěšný.

Přeji hodně zahradnického zdaru a bohatou úrodu. ■

Autor: JaS
Foto: JaS

AKVÁRIUM 2. část

V minulém díle jsme se zabývali teoretickou částí založení akvária, tedy výběru vhodných ryb, rostlin a technického vybavení. V tomto díle se budeme věnovat praktické části, samotnému založení akvária.

Krok první: nákup potřebných věcí

A Technické prostředky

– skleněné lepené akvárium cca 120l, odpovídající vzduchovací a filtrační systém s výkonem 120 l za minutu, osvětlení a vyhřívací těleso s termostatem, stolek a podložka.

B Rostliny

– přední, střední a zadní část akvária. Rostliny volím tupolisté, vhodné pro chov karasů, kteří se vyznačují „rytím“ ve dně a okusováním jemnějších rostlin

C Vnitřní dekorace

– jemný písek, hrubý písek, kameny

Každá ryba produkuje výkaly, které se drží v nejnižší části. Profil dna řešíme hlavně v návaznosti na druh ryb, které budeme chovat, a tak s budováním akvária začínám vlastně rozhodnutím o budoucích rybičkách. V mém případě karasů. Dno bude jednoduché, s trsem velmi nízkých tupolistých rostlin, které budou vhodné jako přirozený úkryt. Typ a způsob budování úkrytu volíme právě podle rybek, značné množství informací nalezneme v různé odborné literatuře nebo na www.sera.cz

neme v různé odborné literatuře nebo na www.sera.cz

(Pozn.: Akvárium nesmí obsahovat žádné ostré hrany! Ryby by se mohly poranit.)

vypuštěním ryb. V mém případě to bylo zhruba čtrnáct dnů. Po tuto dobu byla puštěna všechna technická zařízení. Tento čas je dostatečný pro zakořenění vysazených rostlin, usazení dna a nastartování vnitřní rovnováhy. Před vypuštěním nových obyvatel je vhodné změřit kyselost vody, zjiš-

těné hodnoty srovnat s druhem ryb a případně upravit pomocí určených preparátů.

Krok třetí: umístění a vybavení technickými prostředky

Dříve než začneme vytvářet vnitřní panorama, umístíme technická zařízení. Vždy si prostudujeme návod. Jedná se o elektrická zařízení umístěná ve vodním a vlhkém prostředí a je nezbytně nutné dbát všech doporučení. Umístění je velmi jednoduché, přísavky na hladkém skle drží velmi dobře a umí s nimi pracovat jistě každý.

Krok čtvrtý: napuštění vodou

U menších akvárií si vodu můžeme připravit předem. Postačuje nechat odstát vodu z vodovodu po dobu minimálně 24 hodin. V mém případě jsem volil napuštění vody přímo a následně odstát přímo v akváriu. Také jsem volil větší časovou prodlevu mezi založením a následovným

Krok pátý: vysazujeme rybičky

Pokud do akvária vysazujeme rybičky nově zakoupené, doporučuji z preventivních důvodů aplikovat do vody přípravek s dezinfekčními účinky. V mém případě jsem použil vitamínový preparát, pro posílení imunity. Přece jenom přechod do třikrát většího prostoru, než v jakém zatím ryby žili, může v prvních momentech způsobit šok.

Přeji krásné akvárium, které bude dělat pouze radost a v kterém budou jenom zdravé a čilé rybičky ■

Autor: JaS
Foto: JaS

Krok druhý: vnitřní panorama

Základní vrstvu vytvoříme jemným nebo středně hrubým pískem. Do této vrstvy zasadíme vodní rostliny a následně pokryjeme hrubým pískem, valounky nebo plochými kameny. Z důvodu další údržby akvária je výhodné dodržovat klínovitý sklon dna.

SAVOVÁNÍ

Savování patří mezi poměrně nové výtvarné techniky. Je nenáročné co se týče pomůcek i času a není ani příliš nákladné. Za pár korun si můžete doplnit šatník originálním modelem nebo ozdobit ubrus, polštářky, závěsy, ale třeba i ložní povlečení. Ze starých opraných a okoukaných triček během pár minut vyrobíte parádní a jedinečné kousky, které vám ještě bude kdekdo chválit a závidět. Radost jimi uděláte i dětem, zvláště pokud je zapojíte do jejich výroby.

Savová technika (savování, savení)

je bělení textilních látek pomocí Sava. Nejvhodnější je přípravek Savo Perex. Výrobce doporučuje jeho ředění s vodou v poměru 1:4, ale úspěšně lze používat i silnější roztok. Pokud ho nebudete ředit vůbec, vystavujete se ale nebezpečí, že když vám při nanášení ukápně větší kapička, může se místo ní brzy objevit dírka. Pro práci byste měli zvolit starší pracovní oděv a gumové rukavice. Nejlepší je savovat venku nebo na dobře větraném místě (pracujete s chemikálií!), ale v závěťí, aby vám vítr nepokazil dílo.

Savo se nejlépe nanáší pomocí jemného rozprašovače. Výtvarnice používají pumpu na hedvábí, ale pro

první pokusy postačí běžné jemné rozprašovače na rosení květin nebo od kosmetických přípravků. Při nanášení roztoku počítejte s tím, že postříkáte i pracovní plochu nebo podlahu. Pokud nepracujete venku, pečlivě vše kolem zakryjte novinami nebo igelitem, abyste předešli nechtěným škodám na nábytku, kobercích atd.

Savováním lze ozdobit oblečení (trička, mikiny, šaty, džíny), doplňky (šátky, šály, tašky, batohy) i bytové textil (ubrusy, prostírání, polštáře, závěsy...). Důležité je zvolit takové materiály, které mají co největší podíl přírodních vláken (bavlna, len) a vyšší gramáž. Nejlépe technika vynikne na tmavších nebo výrazně barevných látkách.

Aby vám vznikl zajímavý obrázek, můžete jako šablony použít nejrůznější předměty, přírodniny nebo si vyrobit vlastní. Pro jejich vytvoření můžete použít i obyčejnou čtvrtku, ale pokud chcete motiv použít vícekrát, vystřihněte si ho raději ze silnější fólie, samolepící tapety nebo tzv. rybníčkové fólie, která je nejodolnější proti zničení. Pokud nemáte konkrétní nápad, můžete se nechat inspirovat spoustou předloh, které jsou k nalezení (a vytištění) na internetu. Výsledné motivy můžete ještě vylepšit barvami nebo obtáhnout fixy určenými na textilie. ■

Autor: Marie Zpěváková

Foto: Marie Zpěváková

- 1.** Budete potřebovat Savo Perex, rozprašovač, noviny na podložení, gumové rukavice.

- 2.** Textilii podložte novinami, abyste ochránili pracovní plochu.

- 3.** Aby se vám vzor nepropil i na zadní stranu, vsuňte dovnitř další noviny.

- 4.** Místa, která přikryjete šablonou zůstanou tmavá, ostatní zesvětlají.

- 5.** Pro docílení zajímavého efektu můžete nařasit rukávy nebo spodní okraj trička.

- 6.** Roztok Sava Perex stříkejte ze vzdálenosti asi 20 cm velmi jemně a lehce.

7. Po chvílce můžete pozorovat, jak barva postříkaných částí začne postupně zesvětlovat.

8. Opatrně odstraňte šablony (mohou na nich být kapky roz-toku, které by vám mohly odkápnout a nadělat nechtěné skvrny).

9. Vzory můžete dokreslit nebo zvýraznit štětcem namočeným přímo v Savu Perex.

10. Přední stranu nechte chvíli uschnout.

11. Stejným způsobem můžete vytvořit vzor i na zadní stranu trička.

12. Nechte chvíli vyvětrat a před nošením tričko vyperte (lze běžným způsobem v automatické pračce).

pro IB JTDJ píše a kreslí Fagi

HURÁ DO SEDEL!

Cykloturistika v naší zemi zaznamenává boom. Rekreační oblasti České republiky včetně ubytovacích a stravovacích zařízení jsou na cyklisty dobře připravené. Využít můžete široké nabídky cyklistických zájezdů od cestovních kanceláří nebo se vydat na vlastní pěst. Možná vám následující řádky dodají potřebnou inspiraci.

I přes dlouholetou tradici se u nás stává cykloturistika v posledních letech stále více populární. Kromě husté sítě značených turistických tras jsou zejména horské a podhorské lokality protkány množstvím cyklotras vedoucích převážně po vedlejších, místních či lesních komunikacích. A právě v těchto oblastech jsou v současnosti budovány ekologicky šetrné dopravní systémy zvané cyklobusy nebo také ekobusy, které společně se sedačkovými lanovkami cyklistům pomáhají překonat větší vzdálenosti a často náročné převýšení. Výborně tento systém funguje např. na Šumavě, kde jezdí od 1. května do 28. září pravidelná linka z Plzně do Českého lesa každou sobotu, neděli a státní svátek. Součástí autobusu je speciální vozík, který pojme 25 jízdních kol. Díky tomu se dovolená na dvou kolech stává dostupnou a oblíbenou formou aktivního odpočinku jak pro rodiny s dětmi, tak i pro starší generaci občanů často důchodového věku.

Cyklostezka versus cyklotrasa

Ačkoliv se zdají oba pojmy téměř totožné, zde jsou uvedeny nejdůležitější rozdíly v legislativě a značení:

- **Cyklostezka**
- stavebně upravená a dopravními značkami vymezená komunikace určená cyklistům, bruslařům, kolo-běžkařům, příp. chodcům vedoucí většinou po polních či lesních cestách (automobilová a motocyklová

doprava je vyloučena)

- 3 typy provedení: společná stezka pro cyklisty a chodce, stezka s odděleným provozem cyklistů a chodců, samostatná stezka pro cyklisty
- značení pásovými značkami 14x14 cm, které mají krajní pásy žluté a prostřední pás je červený, modrý, zelený nebo bílý (mohou být doplněny na šipku), směrovky opět se žlutým podkladem

Cyklotrasa

- pozemní komunikace vhodná pro jízdu na kole vedená především po silnicích se zpevněným povrchem a minimálním automobilovým provozem
- značení pomocí směrových tabulí, malých směrových tabulek či návěstí před křižovatkou, vše na žlutém podkladě s černým piktogramem kola a číslem příslušné cyklotrasy
- tabulky se umísťují na zvláštní sloupky, lampy nebo pod běžné silniční dopravní značky

Pokud máte chuť vyrazit s rodinou nebo přáteli na kolo, ale nevíte kam, nechte se inspirovat následujícími doporučeními:

1. Praha a okolí

Okolí hlavního města nabízí desítky kilometrů značených cyklostezek a cyklotras. Páteřní stezky jsou označeny písmenem A + dvouciferným číslem a spojují město se středoevropským krajem. Hlavní cyklistické trasy jsou označeny A + trojčiferným

číslem a propojují páteřní trasy. Do třetice místní cyklotrasy mají označení A + čtyřciferné číslo. Na internetové stránce www.prazskecyklostezky.cz naleznete nejen seznam všech existujících i plánovaných tras a stezek, ale také vyhledávač, díky kterému si vyberete stezku dle vašich představ (délka tratě, náročnost terénu, místo kudy stezka prochází atd.).

2. Moravské vinařské stezky

Každá z deseti vinařských oblastí má vlastní okruh vinařských stezek, které jsou propojeny páteřní Moravskou vinnou stezkou. Kromě zážitku z jízdy na kole má cyklista možnost poznat místní folklór, památky, přírodu a svou cestu zakončit ochutnávkou vína v některém ze zdejších sklípků. Síť zahrnuje stezku Brněnskou, Bzeneckou, Kyjovskou, Mikulovskou, Mutěnickou, Podluží, Strážnickou, Uherskohradištskou, Velkopavlovickou a Znojenskou a navíc několik kilometrů místních tras. Schéma jednotlivých tras, parametry a značení, popis, služby fotky a další informace najdete na webové stránce www.vinarske.stezky.cz. Jde o jeden z nejznámějších a nejoblíbenějších cílů cykloturistů z České republiky i zahraničí.

3. Slovácko – Bařův kanál

Nová 80 km dlouhá cyklostezka vedoucí rovinným terénem z Kroměříže přes Uherské Hradiště, Veselí nad Moravou až do Hodonína. Páteřní stezka podél kanálu je téměř celá vedena po asfaltovém povrchu bez přítomnosti motorové dopravy, křížení všech ▶

silnic a železničních tratí je mimoúrovňové a je tak ideální pro dálkové cyklisty, rodiny s dětmi, in-line bruslaře i seniory. Plavební sezona na Baťově kanálu začíná 1. května a trvá až do konce října. Výborným tipem je užít si delší výlet na kole i na výletní lodi.

4. Beskydy – trasa Bečva

Jedna z nejbezpečnějších tras v ČR je dlouhá více než 141 km a vede od pramene rožnovské nebo vsetínské Bečvy až po její soutok s Moravou. Tzv. první „cykloádnice“ C1 má zcela nový úsek spojující Horní Bečvu, Rožnov pod Radhoštěm a Zášovou. Více informací na www.cyklostezkabečva.com.

5. Orlicko-Ústecko

Projekt Cyklo & inline království vzniklo v trojúhelníku měst Choceň, Letohrad a Česká Třebová. Přírodním parkem a údolím řeky Tichá Orlice prochází 40 km stezek pro cyklisty a bruslaře. Navštivte stránky www.orlicko-trebovsko.cz.

6. Rychlebské stezky

Pro zkušené terénní cyklisty byl loni otevřen 24 km dlouhý okruh zvaný Rychlebské stezky, který začíná i končí v Černé Vodě v Rychlebských horách. Trasa je určena přívržencům technického ježdění, neboť vznikla zrekonstruováním a adaptací starých loveckých chodníků a vede přírodním nezpevněným terénem s cílem co nejvíce si užít jízdu na horském kole v hlubinách lesů. Podrobnější popis naleznete na www.rychlebskestezky.cz.

7. Jižní Čechy

Oblast Šumavy nabízí jednu z nejlepších podmínek pro rekreační cyklistiku a disponuje desítkami kilometrů značených cyklostezek, z nichž nejznámější se nachází podél Schwarzenberského kanálu. Plavební kanál byl postupně rekonstruován a jeho využití se posunulo od plavení dřeva k turistickému účelu. Okruh je dlouhý 32 km a trasa je hodnocena jako středně náročná.

Příznivci delších tratí mohou vyzkoušet 151 km dlouhou Otavskou cyklistickou

cestu. Začíná na Modravě, vede podél řeky Vydry a Otavy přes Sušici, Strakonice, Písek a končí na Zvíkovském Podhradí.

„Cyklisté vítání“

Značka s usměvavým kolem na zeleném pozadí symbolizuje zařízení, které prošlo certifikací a je tedy oprávněno nést symbol s názvem „Cyklisté vítání“. Projekt sdružuje všechny restaurace, hotely, penziony, kempy a jiná zařízení, která se snaží vyjít vstříc turistům na kolech v jejich specifických potřebách. Těmi mohou být např. místo pro umytí zabláceného kola, možnost vypůjčení základního cyklo nářadí, mapy a plány okolí, jídelní a nápojové lístky rozšířené o produkty vhodné pro sportovce, bezpečné uzamčení kola do stojanu či zvláštní místnosti v objektu apod. Jen v hlavním městě byly loni nainstalovány stovky kvalitních cyklostanů během akce „Stojany pro Prahu“. V současné době bylo v Česku certifikováno přes 900 objektů.

Dálkové trasy EuroVelo

Název EuroVelo nese síť dálkových cyklotras napříč Evropou. Je tvořena 12 hlavními trasami s celkovou délkou více než 66 tisíc kilometrů, přičemž přes 45 tisíc km je již v terénu vyznačeno bílým číslem v kruhu žlutých hvězdiček na tmavě modrém podkladě. Stezky křížují Evropu od severu k jihu a od západu na východ. Nejúspěšnější je trasa číslo 6 spojující Atlantický oceán s Černým mořem, jejíž součástí je i oblíbená Podunajská stezka. Projekt zajišťuje Evropská cyklistická federace (ECF), která otevřela první dálkovou trasu v roce 2000. Smyslem je mimo jiné pomoci rozvoji agroturistiky. Zemědělci mají možnost

nabízet cyklistům na cestách své vlastní produkty jako víno, ovoce, zeleninu či mléko. Celá síť kvalitních a bezpečných tras vedoucích bez velkého převýšení (ideálně kolem řek) má být dokončena do roku 2016.

Českou republiku v projektu zastupuje brněnská Nadace Partnerství. Přes naše území povedou 3 trasy EuroVelo:

- EuroVelo 4 – z Francie přes Plzeň, Prahu, Pardubice a Olomouc až na Ukrajinu
- EuroVelo 7 – Středoevropská trasa z Nordkappu přes Prahu a Děčín na Maltu
- EuroVelo 9 – Jantarová cesta od Baltu k Jadranu procházející přes Hodonín, Uherské Hradiště, Kroměříž, Přerov a Ostravu

Plány uvažují také o 13. trase podél česko-německých a česko-rakouských hranic. Veškeré informace o projektu EuroVelo včetně map jednotlivých cyklotras naleznete na stránkách www.ecf.com.

Zelené stezky Greenways

Stezky zvané Greenways jsou trasy, komunikace či přírodní koridory využívané pro sport, turistiku a rekreaci. Jedná se o síť cyklistických, pěších i jezdeckých stezek s cílem vyzvat ke zdravějšímu životnímu stylu a udržitelnému využívání místních zdrojů.

Greenways Praha – Vídeň je 470 km dlouhá síť stezek vedoucích přes historická města a vesničky, hrady, staré židovské hřbitovy, vinařské sklepy apod. Převážně klidné asfaltové komunikace i úseky po nezpevněných cestách spojují dvě významné metropole ve středu Evropy.

K 1. 1. 2010 bylo na území ČR napočítáno 1 601 km cyklostezek, z čehož 221 km vzniklo během loňského roku. Nejvíce kilometrů se nachází na území města Prahy a ve Zlínském a Olomouckém kraji. Zdá se, že Češi stále více upřednostňují aktivní odpočinek a dovolenou v pohybu. Jen tak dál! ■

Autor: Ing. Iva Střelcová
Foto: archiv autora